

ESKİ TÜRKÇEDEKİ YAÑŞA- FİİLİNİN YAŞADIĞI BİR ÖRNEK: YENÇELEŞMEK

Dilek HERKMEN*

ÖZET

Halk ağzından derlenen *yençeleş-* fiili mevcut kaynaklarda farklı şekiller ile yer almaktadır. Ses değişikliğine uğrayan kelime Eski Türkçeden beri yaşayan *yañşa-* fiilinin türemiş şeklidir.

Bu çalışmada *yençeleş-* fiilinin tahlili, tarihi metinlerdeki şekliyle birlikte belirtilmiştir. *Yençeleş-* fiilinin *yañ* yansıma kökünden türediği tespit edilmiş ve bu köke ait diğer türevler gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, *yençeleş-*, *yañşa-*.

A LIVING EXAMPLE OF THE VERB YAÑŞA- IN OLD TURKISH: YENÇELEŞMEK

ABSTRACT

The verb *yençeleş-* which was collected from Anatolian dialects, takes place in present sources in different shapes. This word that underwent vowel changes is a derived form of *yañşa-* verb which has been seen since old Turkish period.

In this study, the analysis of verb *yençeleş-* is indicated with it's forms in historical texts. It was confirmed that, the verb *yençeleş-* had been derived from an onomatopoeic word root *yañ*. Also the other derivatives of that root were shown in this study.

Key Words: Old Turkish, *yençeleş-*, *yañşa-*.

---

*Dr., Marmara Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
dilekherkmen@yahoo.com

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

Derleme ve Tarama Sözlüğü'nde yer almayan fakat halk ağzında yaşayan **yençeles**¹ “çene yarıştırmaya kalkmak, çene çalmak, lâf yetiştirmek, birinin söylediklerine olur olmaz karşılık vermeye kalkmak” fiilinin kaynağını arama çabası, bu çalışmanın temelini oluşturmuştur. Eski Türkçeden günümüze ulaşan bu kelimenin tahlili ve geçirdiği değişiklikler tespit edilirken tarihî metinlerindeki yeri ve günümüzdeki kullanılışı da belirlenmeye çalışılmıştır.

Fiil gövdesinde yer alan isimden fiil yapan +IA- ve fiilden fiil yapan -ş- ekleri açıktır. Fakat kök ya da gövde olabilecek *yençe* şekli kaynaklarda bu şekli ile yer almamaktadır. Bu da kelimenin ses değişikliğine uğramış olması ve yapısal farklılık göstermesi nedeniyle tanınamadığını düşündürmektedir. Bu fikirden hareketle, kelimenin kaynağını araştırırken kalın sıradan ince sıraya geçmiş olma ihtimali “Öndamak ve dişeti seslerinden y, ç, ş çevrelerindeki sesliler üzerinde inceltici bi etki yaparlar.” (Banguoğlu 1995: 100). ifadesi çerçevesinde göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre *yürü*- < *yori*-, *yeşil* < *yaşıl*, *yine* < *yana*, *çömek* < *çomak* (Mutlu 2009: 1591) örneklerindeki inceltme *yençeles* < *yançalaş*- şeklindeki bir değişimi düşündürmüştür. Nitekim *yançalaş*- fiili “çene çalmak” anlamıyla *Derleme Sözlüğü'nde* mevcuttur (Derleme Sözlüğü 1993: 4162). Kelimenin *Derleme Sözlüğü'nde* yer almayan *yançalan*- şekli ise *Köken Bilgisi Sözlüğü'nde* yer almaktadır. *Köken Bilgisi Sözlüğü'nde* geçen ve halk ağzına ait olduğu belirtilen *yançalan*- “çene çalmak” fiili için

(< OT. *yangşa*- “gevezelik etmek, yaşamak” DLT + -la-n-) (Gülensoy 2007: 1055) tahlili yer almaktadır.

Buraya göre kelime Eski Türkçedeki **yañşa**- fiili ile ilintilidir (Erdal 1991: 255).

Bu düşünce doğrultusunda **yañşa**- ve bu kökten geldiği düşünülen diğer türemiş şekiller anlamları ile birlikte tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yañsak kelimesi ilk olarak Budist Uygur metinlerinde “..artok *yanşak* sözlemek..” (Gabain 1954: 26) kelime grubu içinde yer almaktadır. “Çenebaz, geveze, çok konuşan” olarak anlamlandırılan kelime “*yañsak* sözlemek” ifadesinde “aşırı geveze olmak” manasındadır. Kelime *Kutadgu Bilig*'de de geçmektedir (Arat 1999: 120).

¹ Balıkesir'in Gönen ilçesi ile bu ilçeye bağlı Gündoğan ve Buğdaylı, Paşaçiftlik köylerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

Üküş sözlese atı yañşak başı (1027) “Çok konuşursa adı gevezebaşdır.” (Arat 1959: 85)

Kişide uçuzı kişi yañşakı. (1028) “İnsanların itibarsızı geveze olanıdır.” (Arat 1959: 85)

Divanü Lugati't-Türk'te aynı anlamla şu cümlelerde yer almaktadır:

Yañşak telim sayrap anı tamgak katar. (Kaşgarlı: 235) “Geveze insan çok konuşursa dili damağı kaskatı olur.” (Dankoff 1985 I: 349)

Yañşak er. (Kaşgarlı: 612) “Geveze adam.” (Dankoff 1985 II: 347)

Kutadgu Bilig'de ayrıca **yañşa-** “gevezelik etmek” fiili de yer almaktadır.

Üküş sözlese yañşadı tir bilig (174) “Çok konuşursa “gevezelik etti” der bilgi.” (Arat 1985: 24)

Atebetü'l-Hakayık'ta kelime “gevezelik etmek” anlamında *yañşar erse* (Arat 2006: 52) ve *öküş yañşağan til* (Arat 2006: 51) şekilleri ile mevcuttur. *Divanü Lugati't-Türk*'te geçen **yañşat-** “gevezelik etmek, gevezelik ederek baş ağrıtmak”şekli, fiilden fiil yapan *-t-* ettirgenlik ekini almıştır (Clauson 1972: 953).

Ol anıñ başın yañşattı. (Kaşgarlı: 442) O onun başını çok konuşarak ağrıttı. (Dankoff 1985 II: 144)

Kelimenin “çok konuşarak, gevezelik ederek baş ağrıtmak” anlamı *Divanü Lugati't-Türk*'te yer almaktadır. (Kaşgarlı: 442)

El-İdrak Haşiyesi'nde (İzbudak 1936: 51), *Sanglax*'ta (Clauson 1960: 28, 78), *Dictionnaire Turk-Oriental*'da (Courteille 1972: 538) ve Şeyh Süleyman Efendi'nin *Lugat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmanî* adlı sözlüğünde **yañşak** “ağzı yavan, tatsız, geveze”² kelimesi mevcuttur. Ayrıca *Lugat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmanî*'de yer alan *yañşamak*³ fiili de “ziyade söylemek, çene yarıştırmak, gevezelik etmek”, olarak açıklanmaktadır. Kelimenin **yañşık** “gürültücü” şekli de bulunmaktadır (Toparlı 2003: 310). Aynı kelime Eski Anadolu Türkçesi eserlerinden 14. yüzyıla ait *Müntahab-ı Şifa*'da da **yañşak** şekliyle yer almaktadır (Önler 1999: 327).

²,UA½U² Şeyh Süleyman Efendi-yi Buhari 1298: 300.

³,U!UAJiU² Şeyh Süleyman Efendi-yi Buhari 1298: 300.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

Kâmûs-ı Türki'de **yañşak** ياڭشاق "tatsız surette geveze, ağzı yayvan", olarak açıklanırken **yañşaklık** ياڭشاقلىق "tatsızca gevezelik"; **yañşalmak** ياڭشالمق ve **yañşamak** ياڭشامق ise "tatsızca gevezelik etmek, tatsızlanmak" olarak anlamlandırılmıştır (Şemsettin Sami 1317: 1534).

Tarama Sözlüğü'nde **yañşak** "çok sözlü, boşboğaz, geveze" (Tarama Sözlüğü 1996: 4292) ve **yañşamak** (**yañşanmak**) "saçma sapan söz söylemek, gevezelik etmek" (Tarama Sözlüğü 1996: 4293)

kelimeleri *Derleme Sözlüğü*'nde **yanşamak**, **yañşamak**, **yağşamak**, **yağşanmak**, **yanşaklamak**, **yanşanmak**, **yāşanmak** "1. gevezelik etmek, 2. azarlamak, söylenmek, çekişmek, 3. mızımlanmak, vara yoğa söylenmek" (Derleme Sözlüğü 1993: 4174), **yañşağ**, **yanşak**, [**yağışak** -1, **yanrağı** (I), **yansak**, **yāşak**] 1. geveze, densiz, yersiz konuşan, 2. sarhoş, 3. yılışık, çok gülen olarak yer almaktadır (Derleme Sözlüğü 1993: 4173).

Tarihî metinlerde belirtilen anlamlarda yer alan kelime için kaynaklar < **yañşa-ğ** < **yañşa-** tahlili ile **yañşa-** fiilini kök kabul etmişlerdir (Clouston 1972: 953, Dankoff III 1985: 213, Räsänen 1969: 186-187, Nadelyaev 1969: 235). Fakat kelimenin tahlili şöyle olmalıdır:

yañşağ "geveze" < ***yañ-ça-ğ** < ***yañ-ça-** < ***yañ** "yansıma kelime" krş. **yañ-ra-** "saklanması gerekeni söylemek, boşboğazlık etmek" (Kaşgarlı: 619), ek için bk (Tekin 2003: 238-239, 273); Mo. **yansi-** "boş konuşma veya dırdırdan sıkılma; gevezelik etmek, boşu boşuna konuşmak; sürekli sövüp saymak; sürekli havlamak" (Lessing 2003: 683).

Burada **yañ** isim köküne geldiği kabul edilen +**çA-** eki nadir görülen isimden fiil yapma eklerindedir (Brockelmann 1954: 222). İsimlere gelerek genellikle geçişsiz fiiller türetmektedir. Bu ekin, **yumşa-** "yumuşamak" (Taş. 2005: 104) < ***yımşa-** < ***yım+ça-** < ***yım**, **kurşa-** "kuşanmak, kuşak bağlamak" (Herkmen 2009: 582) < ***kur-ça-** "kuşak kuşanmak, bağlamak" < **kūr** "kuşak" (Tekin 2003: 35-36) ve **kırçal-** "değmek, değip sıyırmak" < **kır-ça-l-** < **kır-ça-** "sıyırmak, çarpmak, değmek" < **kır** "kenar" (Herkmen 2009: 581) kelimelerinde de var olduğu düşünülmektedir (Tekin 2003: 272-273).

Etimoloji kaynakları **yañşa-** ve bu kökten türediği düşünülen **yañşak** ve **yañşat-** kelimeleri hakkında farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. *Old Turkic Word Formation*'da da **yañşa-** kelimesinin tarihî metinlerde geçtiği yerler kaydedilmiş, tahlili hakkında bilgi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

verilmemiştir (Erdal 1991: 255). Räsänen kelimeyi *yañşa-* olarak almış Moğolca *yansi-* kelimesi ile ilişki kurulabileceğini işaret etmiştir (Räsänen 1969: 187).

Yine *Divanü Lugati't-Türk*'te yer alan *yañra-*⁴ “saklanması gerekeni söylemek” ve *yañrat-*⁵ “saklanması gerekeni söyletmek” fiilleri *yañ* “yansıma kelime” kökünün varlığını doğrulayıcı niteliktedir (Herkmen 2009: 817). Zira;

yañrat- “saklanması gerekeni söyletmek” < *yañ-ra-t-* < *yañ-ra-* “saklanması gerekeni söylemek” < *yañ* “yansıma kelime” (Tekin 2003: 161).

şeklinde tahlil edilen kelimenin *yañşa-* fiili ile aynı kökten türediği anlaşılmaktadır. Kelimenin bu şekilde yapılan tahlilinde isimden fiil yapan +rA-, +kIrA- eki mevcuttur. Bu ek, *kükre-* “kükremek”, *çokra-* “kaynamak” fiillerinde de olduğu gibi yansıma kelimelerden fiil türetmektedir (Tekin 2003: 149-162).

Ayrıca aynı kökten geldiği belirtilen *yañzağ*, *yañzat-*, *yañza-* kelimelerinin de

yañ-t-z-a-t < *yañ-t-z-a-* “çınlamak, yansılamak” < *yañ-t-z < *yañ* “yansıma kelime” (Clauson 1972: 953, Taş 2005: 92)

tahlilinde görüldüğü gibi *yañ* kökünden isimden isim yapan +zeki ile türediği kabul edilmektedir (Brockelmann 1954: 142). Var olduğu kabul edilen *yañız şeklinden türemiş olan *yañza-* “çınlamak, yansılamak”⁶; *yañzağ* “benzeyiş, kıyas; örnek”⁷; *yañzat-* “çınlamak, yansılamak, benzetmek, yakıştırmak”⁸ kelimelerinin yanı sıra *yañku* “yankı” kelimesinin de aynı kökten geldiği anlaşılmaktadır. Zira Clauson *yañşa-* kelimesinin *yañra-*, *yañza-* ve *yañku* kelimeleri ile ilişkili olabileceğine dikkat çekmiş (Clauson 1972: 953), *Etymological Dictionary of The Altaic Languages* *yañşa-* fiiline yer vermemiş fakat *yañra-* ve *yañku* kelimelerinin kökü olarak *yañ* “yankı, akis, ses” yansıma kelimesini göstermiştir (Starostin 2003: 1544). *Old Turkic Word Formation*'da “gevezelik, boşboğazlık etmek” olarak

⁴ *Ol bir söz yañradı.* “O gizli kalması gereken birşeyi söyledi.” (Kaşgarlı: 619)

⁵ *Ol añar sözüg yañrattı.*⁵ “O, ona saklanması gereken şeyi söyletti.” (Kaşgarlı: 442)

⁶ *Kutadgu Bilig* 3815.

⁷ *Kutadgu Bilig* 17, 1651, 2255, 2820, 4983, 4985.

⁸ *Kutadgu Bilig* 471, 485, 460, 1385, 5606.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

anlamlandırılan *yañra-* fiilinin kökü olarak yine *yañ* yansıma kelimesi işaret edilmiştir (Erdal 1991: 470).

Derleme Sözlüğü'nde *yanaz*, *yañaz* [*yagaz*, *yağas*, *yağaz*, *yağız* (III), *yañaza*, *yañız* (II)] maddesinde 1. ters, huysuz, inatçı. 2. şımarık 3. geveze anlamları ile verilen (Derleme Sözlüğü 1993: 4161, Gülensoy 2007: 1054-1055) ve *Kâmûs-ı Türki*'de *yañaz* ياڭان⁹ “daima şikâyet edip bir şeyden memnun olmayan, titiz bedhuy”, şeklinde geçen kelime ve bundan türemiş olan *yañazlanmak* ياڭانلنمق “birşeyi beğenmeyip muttasıl şikâyet etmek, titizlik ve hırçınlık etmek”, *yañazlık* ياڭانلىق “daima şikâyet edip, bir şeyden memnun olmayan adamın hâli, titizlik, bedhuyluk” sözcükleri de yine *yañ* kökünden türemiş gövdeler olmalıdır.

Yine *Derleme Sözlüğü*'nde mevcut olan *yangır* “yanık, etkin ses, söz”, *yangırdamak* “çok söylemek, söylenmek”, *yangırdamak* “yüksek sesle okumak, konuşmak” (Derleme Sözlüğü 1993: 4166) ve ayrıca *yanrağı* “geveze” (Gülensoy 2007: 106) örnekleri de adı geçen kelime ile ilintilidir.¹⁰

Kelimenin tarihî metinlerdeki türevleri ve bunların günümüzde yaşayan şekillerinin yanı sıra Moğolcada da *yañsa-* fiiliyle biçim ve anlam bakımından benzerlik gösteren sözcükler mevcuttur: *yangsi-* “boş konuşma veya dırdırdan sıkılmak; gevezelik etmek, boş boş konuşmak; sürekli sövüp saymak; sürekli havlamak”, *yangsiburi* “geveze, gevezelik, boş laf; havlama”; *yangsigur* “gürültülü, patırtılı, şamatacı, gürültücü; sürekli havlayan”, *yangsiy-a* “geveze, boş boğaz, kavga, çekişme; boş sözlü, gürültücü, yaygaracı, sürekli havlayan, sürekli söven”, *yangla-* “şarkı söylemek, kutsal metinlerden şiir okumak”, *yanggina-* keskin ses çıkarmak, diyez çıkarmak” (Lessing 2003: 683). *Yang* kökünden türemiş olan bu kelimelerin Moğolcada ödünçleme yolu ile geniş bir yer edindiği düşünülebilir. Ayrıca, belirtilen kelimelerin anlam ve yapı bakımından benzerlik göstermesi Türkçe ile Moğolca arasındaki genetik akrabalığın neticesi olarak da açıklanabilir. Zira, Altay dilleri terosine göre Türkçe ve Moğolcanın aynı kaynaktan geldiği varsayılmaktadır. Fakat yansıma kelimeler hiç akraba olmayan dilerde de ortak olabildiklerinden bu akrabalığın ispatı olarak değerlendirilmemelidir.

Yañsa- kelimesi çeşitli şekillerde çağdaş Türk lehçelerinde de yaşamaktadır: Karaçay - Malkar Türkçesinde *canşa-* “boş konuşmak, gevezelik etmek”, *canşak* “geveze, palavracı”, *canşav*

⁹ Şemsettin Sami 1317: 1534.

¹⁰ *yañırda-* “yanlış ve boş sözlerle gevezelik etmek” Gülensoy 2007: 1058.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

“gevezelik, boşboğazlık” (Tavkul 2000: 139); Azeri Türkçesinde *yamşax*, *yanşag*, *yanşax*, *yenşax* “çok danışan”, *yanşaglamağ* “çok danışmaq”, *yanşaglığ* “zəvzəklik”, *yanşamağ* “boş-boşuna çox danışmaq” Şirəliyev 2003: 621, 622, 632.; Tuvacada *çañçaar-* “küfretmek, sövmek” (Arıkoğlu 2003: 20); Türkmen Türkçesinde *yañra-* “gevezelik etmek, boş yere konuşmak”, *yañra* “boş sözlü, geveze, çenebaz”, *yanralık* “boş sözlülük,gevezelik, çenebazlık”, *yañkalaş-* “ağız kavgası yapmak, tartışmak” (Tekin Ölmez 1995: 676); Hakasçada *nañzah* “palavracı, dilbaz” (Naskali Butanayev 2007: 316).

Elde edilen verilere göre *yençeleş-* kelimesinin tahlili şöyle olmalıdır:

yençeleş- “biriyle çene yarıştırmaya kalkmak, birinin söylediklerine olur olmaz karşılık vermeye kalkmak, lâf yetiştirmek,” < *yañ-ça-la-ş-* < *yañ-ça-k-la-ş-* < **yañ-ça-k-la-* < *yañ-ça-k* “geveze” < *yañ-ça-* “gevezelik etmek” < *yañ “yansıma kelime”

Yençeleş- fiilinin eski şekli olarak kabul ettiğimiz *yanşaklaş-* fiilindeki *k* sesi düşmüş olmalıdır. Zira halk ağzında bazı kelimelerde hece sonunda *k* ünsüzünün eriyip kaybolduğu görülür: *artu* < *artık*, *bā* < *bak* (Korkmaz 2005: 144), *anca* < *ancak*, *yō* < *yok* (İlhan 2009: 50). Ayrıca kelime sonundaki *k* ünsüzünün kelimeye ek geldiğinde düştüğü örnekler de mevcuttur: *salamış* < *saklamış*, *duyduklamız* < *duyduklarımız*, *bayralara* < *bayraklara*, *belememişler* < *beklememişler*. (Tok 2009: 844-845).

Yapılan değerlendirme neticesinde, Eski Türkçedeki *yañşa-*, *yañşak* kelimelerinin ve *yançalan-*, *yançalaş-* gibi türemiş şekillerinin yanı sıra *yençeleşmek* fiilinin de halk ağzında yaşadığı ortaya konmuştur. Bununla birlikte *ç* sesini muhafaza ettiği hâlde *k* sesini düşürerek farklı bir şekle girmiş olan *yençeleş-* fiilinin tespit edilen örneklerden farklı olarak kalın sıradan ince sıraya geçtiği belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

- ARAT, Reşit Rahmeti (2006), *Edib Ahmed B. Mahmud Yükneki, Atebetü'l-Hakayık*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- ARAT, Reşit Rahmeti (1999), *Kutadgu Bilig I Metin*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ARAT, Reşit Rahmeti (1959), *Kutadgu Bilig II Tercüme*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

-
- ARAT, Reşit Rahmeti (1985), *Yusuf Has Hacip Kutadgu Bilig II Çeviri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ARIKOĞLU, Ekrem, Klara Kuular (2003), *Tuva Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- BANGUOĞLU, Tahsin (1995), *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- BROCKELMANN, Carl (1954) *Osttürkische Grammatik der islamischen Litteratursprachen Mittelasiens*, E. J. Brill, Leiden.
- CLAUSON, Sir Gerard (1972), *An Etymological Dictionary Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford University Press, Oxford.
- CLAUSON, Sir Gerard (1960), *Sanglax A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammed Mahdī Xān*, London.
- ÇAĞBAYIR, Yaşar (2007), *Orhun Yazıtlarından Günümüze Türkiye Türkçesinin Söz Varlığı Ötüken Türkçe Sözlük, C. 5, Ötüken Neşriyat, İstanbul.*
- DE COURTEILLE, Abel Pavet (1972), *Dictionnaire Turk-Oriental*, Philo Press, Amsterdam.
- ERDAL, Marcel (1991), *Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon, C I-II*, Wiesbaden.
- GABAİN, Annemarie Von (1954), *Türkische Turfan-Texte VIII Texte In Brāhmīschrift*, Akademie Verlag, Berlin.
- GÜLENSOY, Tuncer (2007), *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü, O-Z*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- HERKMEN, Dilek (2009), *Divanü Lugati't-Türk'te Söz Yapımı*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Doktora Tezi, İstanbul.
- İLHAN, Nadir, *Türk Dilinde Ünsüz Düşmesi Nedenleri ve Türleri*, Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of Word of Turks, <http://www.diewelt-dertuerken.de/index.php/ZfWT>, Vol.1, No. 2 (2009), s.43-55.
- İZBUDAK, Veled (1936), *El-İdrak Hâşiyesi*, Devlet Basımevi, İstanbul.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

-
- KORKMAZ, Zeynep (2005), “Bartın ve Yöresi Ağızları Üzerine”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. II, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- MUTLU, Hüseyin Kahraman, “Balıkesir Çepnileri ve Ağız Özellikleri”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkic*, Volume 4/3 Spring 2009, s. 1577-1605.
- NADELYAEV, M., NASİLOV, M., TENİŞEV, P., ŞÇERBAK, A.M. (1969), *Drevnetyurkskiy Slovar*, Leningrad.
- NASKALİ, Emine Gürsoy, Viktor BUTANAYEV, Almagül İSİNA, Erdal ŞAHİN, Aylin KOÇ (2007), *Hakasça – Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- ORALTAY, Hasan, Nuri YÜCE, Saadet PINAR (1984), *Kazak Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dünyası Araştırmaları Yayınları, İstanbul.
- ÖNLER Zafer (1999), Celalüddin Hızır (Hacı Paşa) Müntahab-ı Şifa II Sözlük, Simurg, İstanbul.
- RÄSÄNEN, Martti (1969), *Versuch Eines Etymologischen Wörterbuchs Der Türksprachen*, Lexica Societatis Fenno – Ugricae XVII, 1, Helsinki.
- STAROSTIN, Sergei, Anna DYBO, Oleg MUDRAK (2003), *Etymological Dictionary of the Altaic Languages*, C. II, Brill, Leiden-Boston.
- ŞEMSETTİN SAMİ (1317), *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul. (Tıpkıbasımı Şemsettin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Enderun Yayınları, İstanbul 1989.)
- ŞEYH SÜLEYMAN EFENDİ-Yİ BUHARİ (H. 1298), *Lugat-ı Çağatay ve Türkî-yi Osmanî*, Mihran Matbaası, İstanbul.
- ŞİRƏLİYEV, M. Ş., M. İ. İSLAMOV (2003), *Azərbaycan Dialektoloji Lüğəti II Cild M-Z*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TAŞ, İbrahim (2005), *Kutadgu Bilig’de Söz Yapımı*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili Doktora Tezi, İstanbul.
- TAVKUL, Ufuk (2000), *Karaçay – Malkar Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/8 Fall 2009*

-
- TOK, Turgut, “Denizli İli Ağzlarında Vurguya Dayalı Ünsüz Düşmesi”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkic*, Volume 3/7 Fall 2008, s. 841-848.
- TÜRK DİL KURUMU (1993), *Türkiyede Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, C. XI (U-Z), 2. baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TÜRK DİL KURUMU (1996), *XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*, C. VI (U-Z), 2. baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- TEKİN, Talat (2003), *Makaleler 1 Altayistik*, haz. Emine Yılmaz, Nurettin Demir, Grafiker Yayınları, Ankara.
- TEKİN, Talat, ÖLMEZ, Mehmet, CEYLAN, Emine, ÖLMEZ, Zuhâl, EKER, Süer (1995), *Türkmençe – Türkçe Sözlük Түркменче – Түркче Сөзлүк*, Simurg, Ankara.
- TOPARLI, Recep, Hanifi VURAL, Recep KARAATLI (2003), *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.